

สัมมนาออนไลน์ หัวข้อ “Heritage, Museum and Sustainable Development in Southeast East Asia”

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับสถาบันเอเชียศึกษา สถานทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย (CNRS) พิพิธภัณฑน์มนุษย์และพิพิธภัณฑน์ประวัติศาสตร์ธรรมชาติในกรุงปารีส และโครงการพิพิธภัณฑน์มอแกนที่มีชีวิตในเมียนมา จัดงานสัมมนาออนไลน์ หัวข้อ "Heritage, Museum and Sustainable Development in Southeast East Asia" ซีรีส์งานสัมมนาจัดขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ทั้งหมด 3 ครั้ง ผ่านช่องทาง Facebook Live เพจสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การจัดงานในครั้งนี้เป็นการเสวนาที่ทำให้เห็นบทบาทใหม่ๆ ของพิพิธภัณฑน์ รวมทั้งนิยามของมรดกทางวัฒนธรรม ศูนย์วัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของชุมชน แต่เดิมความรู้เรื่องพิพิธภัณฑน์และมรดกทางวัฒนธรรมเคยเป็นเรื่องทางวิชาการของผู้เชี่ยวชาญบางแขนง แต่ต่อมานิยามความหมายก็กว้างขวางขึ้น เกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่นและผู้คนที่ทั่วไปมากขึ้น หรือแม้แต่เกี่ยวกับผู้อพยพ คนจนเมือง กลุ่มชนเผ่าดั้งเดิม (Indigenous peoples) และกลุ่มชายขอบอื่นๆ การสืบสาวและรื้อฟื้นมรดกทางวัฒนธรรม และการสร้างและจัดแสดงของพิพิธภัณฑน์ร่วมสมัยก็เพื่อให้ได้ยินเสียงที่หลากหลายของคนเล็กคนน้อยเหล่านี้ด้วย งานนี้มีวิทยากรที่เข้าร่วมเป็นผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญเรื่องนี้จากประเทศไทย อินโดนีเซีย ใต้หวัน ฝรั่งเศส และแคนาดา ซึ่งหลังจากการเสวนาในครั้งนี้จะมีการดำเนินโครงการวิจัยเกี่ยวกับ เรื่องราวของมรดกวัฒนธรรมของสามย่าน เพื่อให้เห็นภาพชีวิตและความสัมพันธ์ของผู้คนชุมชนบริเวณนี้ต่อไป

เสวนาออนไลน์ เรื่อง เมืองที่ไม่ทอดทิ้งใคร หัวข้อ “คนเก็บขยะรีไซเคิล”

กลุ่มอาชีพคนเก็บและคัดแยกฯ

คำคุณลักษณะพื้นฐานทางประชากร

- **เพศ**
- **อายุ** ช่วง 30-50 ปี และหนักที่สุดกว่า 15 ปี (สูงสุด ๙ ปี)
- **การศึกษา** ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ไม่มีรับการศึกษา
- **ชีวิตความเป็นอยู่**
 - ขาดสัมมาภักดิ์ทางจิต จากการบริหารของชาติตั้งแต่ระดับครอบครัว
 - อาศัยอยู่บริเวณกองขยะและในรัศมีใกล้เคียงกับสถานที่ทิ้งของเสียภาครัฐ
- **การประกอบอาชีพ**
 - คู่ขนานกับอาชีพอื่น ทำงานทุกวัน
 - วันจำกัดโดยกะตามวันรับซื้อของเก่า / ลูกจ้างของหน่วยงานรัฐ ทำงานตามเวลา (6-7 วัน/สัปดาห์)
 - ทำงานเฉลี่ย 8-10 ชั่วโมงต่อวัน
- **รายได้** ไม่เพียงพอใช้รายจ่าย ทำงาน 3-7 วัน สิ้นรายได้
 - คนคู่ขนานอาชีพ รายได้ขั้นต่ำเฉลี่ย 50 - 300 บาทต่อวัน
 - วันจำกัดโดยกะ ค่าจ้างวันละ 200 บาท
 - ลูกจ้างชั่วคราวหรือรายวันของหน่วยงานรัฐ รายได้ประมาณ 5,000 - 12,000 บาทต่อเดือน

ข้อเรียกร้องและบทเรียนการแก้ไข

บทเรียนการแก้ไข/ข้อเรียกร้อง

ข้อเรียกร้องของกลุ่มแรงงานเพื่อความช่วยเหลือในการประกอบอาชีพและวิถีการดำเนินชีวิต ที่มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าในประเทศ เช่น ข้อเรียกร้องต่อการยอมรับและให้การให้คุณค่ากับกลุ่มแรงงานในฐานะแรงงานที่มีส่วนช่วยเหลือเศรษฐกิจและระบบบริหารจัดการขยะชุมชน (Chen, 2020; วรณมาดี มูลทองผอมสิน, 254๙) รวมถึงการเข้าถึงสิทธิและการช่วยเหลือในระดับฐาน

ซึ่งในกรณีต่างประเทศจากผลการศึกษาของ Chen (2020) ระบุว่า แรงงานเรียกร้องการมีส่วนร่วม มีสิทธิ และมีเสียงในการออกกฎหมายหรือการกำหนดนโยบายที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของแรงงานเก็บขยะ (ดังตาราง)

อีกประการหนึ่ง คือ ข้อเรียกร้องของสมาชิกและผู้นำรับซื้อของเก่า ต่อระบบการรับซื้อเป็นรูปครอบครัวเก็บเงินและค่าของเก่าอย่างถูกต้อง เป็นระบบ และเท่าเทียมกับกลุ่มแรงงานหรืออาชีพอื่น ๆ ที่ได้รับการรับซื้อเป็นเงิน ซึ่งจะส่งผลต่อการมีเสียงในการออกกฎหมายหรือการกำหนดนโยบายที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของแรงงานเก็บขยะ

เมืองสำหรับ (คนเก็บของเก่า และ) เราทุกคน

- คนเก็บของมีส่วนช่วยดูแลความสะอาด ชุมชนได้มีสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อที่ช่วยการรีไซเคิล
- งานเก็บของเก่าสอดคล้องกับนโยบายขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เป็นปัญหาร่วมของทุกคน

ผลกระทบของโควิด-19 ครั้งที่ 1 – 3 ต่อคนเก็บของเก่า

- ❖ ห่วงใช้คุณค่าของการค้าของเก่าเปลี่ยนแปลง (คนซื้อขายของเก่า วันรับซื้อของเก่าปิด)
- ❖ มาตรการของรัฐ มาตรการทางสาธารณสุขเป็นอุปสรรค เช่น เคอร์ฟิว ห้ามเข้า
- ❖ การหา คัดแยก และเก็บรักษาของเก่ามีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อของตนเอง ครอบครัว และชุมชน
- ❖ รายได้จากการเก็บของเก่าไม่แน่นอนจากปริมาณ ราคา และค่าใช้จ่าย
- ❖ การค่าใช้จ่าย หนี้สิน และความเครียดจากการใช้ชีวิต การทำงาน ดูแลครอบครัว และผู้อยู่ในอุปการะ
- ❖ ข้อจำกัดในการเข้าถึงการตรวจ การกักตัวเอง การรักษา และการได้รับวัคซีนป้องกัน

- ขวดพลาสติกเป็นของเก่าหลักที่คนไร้บ้านเก็บรวบรวม (น้ำหนักเบา, ใช้แรงในการขนย้ายน้อย)
- ราคาของพลาสติกมีราคาที่สูงต่ำลงส่งผลต่อรายได้ของคนไร้บ้าน
 - ขวดใส (ราคา 5 บาท/กิโล (ยังไม่แกะฉลาก), ราคา 7 บาท/กิโล (แกะฉลาก) เมื่อเกือบ 10 ปี ราคาประมาณ 20 บาท/กิโล
 - ขวดทึบ (ราคา 10 บาท/กิโล (ยังไม่แกะฉลาก), ราคา 12 บาท/กิโล (แกะฉลาก) เมื่อเกือบ 10 ปี ราคาประมาณ 30 บาท/กิโล
- การกดราคาจาก “พ่อค้าคนกลางในระบอบของเก่า”
- การแข่งขันจากผู้ขาย/ผู้เก็บรายใหญ่
- การปรับย้ายร้านรับซื้อของเก่าให้อยู่พื้นที่นอกเมือง
- แนวคิดของการลดใช้พลาสติก => รายได้ที่ลดลง
- ศูนย์พักคนไร้บ้านส่วนใหญ่ของภาครัฐ ไม่มีพื้นที่ให้กับคนเก็บของเก่า

Gender dimensions

- Daytime working hours
- Junkshops closer to home
- Convenience as a priority for choosing point of sale
- Less likely to use tricycle cart, more likely to walk or use pickup truck

"It is meaningful for me because the money can be for my children's snack."
"Convenience is my priority as we have many children – five children"

es with waste collection

What are difficulties and obstacles when you collect and sort waste?

Difficulty/Obstacle	Percentage
There is no temporary space for keeping waste stock	38
Health problem	31
Competition problems with other waste collection	28
There is no completely covered area to store and sort waste	9
Other	4
Time limit	2

เมื่อวันอังคารที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับ Stockholm Environment Institute (SEI) จัดงานเสวนาออนไลน์ เรื่อง เมืองที่ไม่ทอดทิ้งใคร ในหัวข้อ "คนเก็บขยะรีไซเคิล" ผ่านช่องทาง Facebook Live เพจสถาบันวิจัยสังคม งานเสวนานี้เป็นหนึ่งในซีรีส์เรื่อง การพัฒนาเมืองจากมุมมองของกลุ่มชายขอบ ในโอกาสที่กรุงเทพมหานครจะเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในต้นปีหน้า เพื่อให้เข้าใจว่าเมืองที่ไม่ทอดทิ้งใครนั้นควรจะมีการพัฒนาเมือง เพื่อคนจน คนชายขอบ เช่น คนเก็บของเก่าในเมืองอย่างไร ผู้คนเหล่านี้จะถูกนับในฐานะส่วนหนึ่งของเมืองอย่างไร และอนาคตของเศรษฐกิจหมุนเวียนจะครอบคลุมถึงคนกลุ่มนี้ได้อย่างไร งานครั้งนี้เสนอสถานการณ์ของคนเก็บของเก่าในเมืองและข้อเสนอเชิงนโยบาย

1st International Webinar on Environmental Management and Sustainable Development (IWEMSAD) 2021

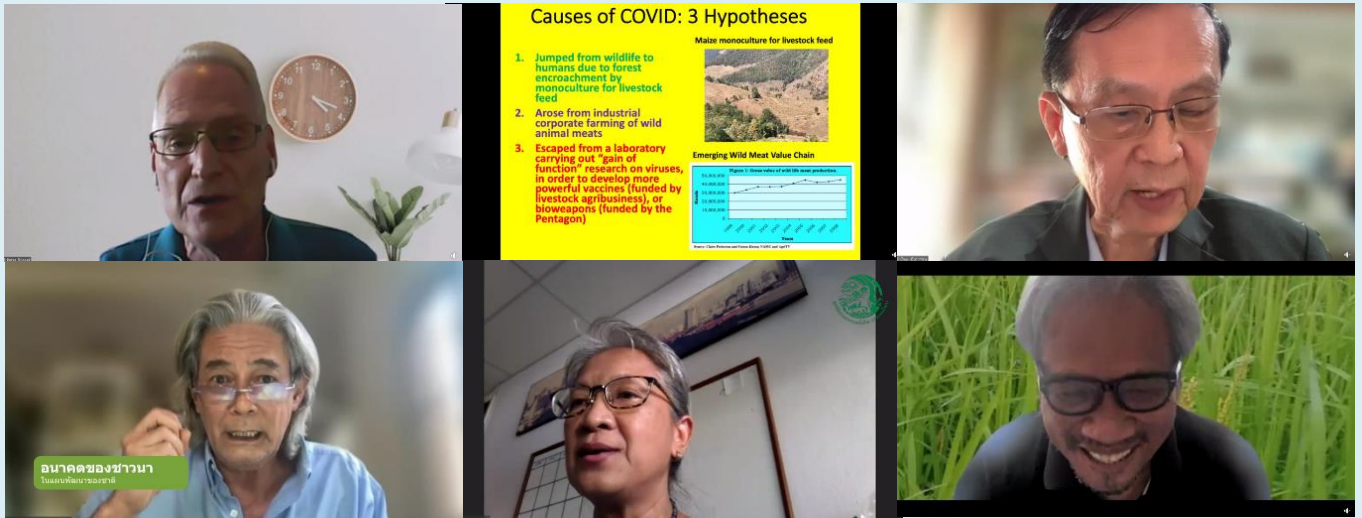
รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล อรุโณทัย ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม ได้เข้าร่วมงาน 1st International Webinar on Environmental Management and Sustainable Development (IWEMSAD) 2021 จัดโดย Faculty of Forestry and Environmental Science, Halu Oleo University ประเทศอินโดนีเซีย ในหัวข้อ “Affirming the Role of Asia-Pacific in Environmental Management and Sustainable Development for a Livable Planet” เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 โดยงานสัมมนาดังกล่าวผู้อำนวยการฯ ได้ร่วมนำเสนอ เรื่อง “Nature conservation through cultural diversity promotion: some thoughts from Thailand” เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการของการอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งถือปฏิบัติโดยชุมชนท้องถิ่นในหลายพื้นที่โดยผ่านกลไกทางความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรม การส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติจึงควรทำควบคู่กันไปกับการทำงานทางด้านวัฒนธรรม โดยเน้นวิถีชุมชนที่ใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืนและรู้คุณค่า โดยเนื้อหาของงานนำเสนอสะท้อนถึงมุมมองข้ามศาสตร์ ที่เน้นการจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีทั้งเรื่องทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และให้ความสำคัญกับมิติด้านชุมชนและสังคมด้วย

การประชุมวิชาการวิทยาศาสตร์ทางทะเลออนไลน์ ครั้งที่ 3 : การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อรักษามหาสมุทรและวิถีมนุษย์ที่ยั่งยืน

รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล อรุโณทัย ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม ได้เข้าร่วมการประชุมวิชาการวิทยาศาสตร์ทางทะเลออนไลน์ฯ เสวนาวิชาการ ครั้งที่ 3 : การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อรักษามหาสมุทรและวิถีมนุษย์ที่ยั่งยืน จัดโดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) สมาคมวิทยาศาสตร์ทางทะเล และภาคีอื่นๆ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2564 ผ่านช่องทาง Facebook Live เพจสมาคมวิทยาศาสตร์ทางทะเลแห่งประเทศไทย (Marine Science Association of Thailand) โดยงานสัมมนาดังกล่าวผู้อำนวยการฯ ได้ร่วมนำเสนอในหัวข้อการมีส่วนร่วมของชุมชน เน้นไปที่เรื่องของชุมชนชาวเลชายฝั่งอันดามัน ทำให้เกิดความเข้าใจความเชื่อมโยงที่แน่นแฟ้นระหว่างความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือวิถีดั้งเดิมของชาวเลที่โยกย้ายบ่อยครั้ง การเก็บหาทรัพยากรจากหลายระบบนิเวศย่อยๆ การไม่สะสม การแบ่งปัน ฯลฯ เมื่อวิถีเปลี่ยนไปเพราะแรงกดดันจากทั้งภายนอกและภายใน ก็ทำให้เกิดความเสี่ยง โดยเฉพาะต่อวัฒนธรรมที่อยู่กับทะเลมานับนานซึ่งการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ประกอบการ และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดูแลรักษาทะเลโดยเฉพาะในช่วงที่สหประชาชาติกำหนดให้เป็น “ทศวรรษแห่งมหาสมุทร” (2021-2030) นี้

ซีรี่ส์งานสัมมนาออนไลน์ เรื่อง “แผนพัฒนา 13 ที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับมูลนิธิชีววิถี มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก และเครือข่ายความมั่นคงทางอาหาร จัดซีรี่ส์งานสัมมนาออนไลน์ เรื่อง “แผนพัฒนา 13 ที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” โดยงานดังกล่าวจัดขึ้นทั้งหมด 2 ครั้ง ในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2564 ผ่านช่องทาง Facebook Live เพจมูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน การจัดงานในครั้งนี้มุ่งหวังที่จะทบทวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยในทศวรรษที่ผ่านมา รวมทั้งในภาวะวิกฤติและพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในกระบวนการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 13 แบบมีส่วนร่วมจากภาควิชาการและประชาสังคม รวมถึงสังเคราะห์ข้อเสนอเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการร่างแผน 13 และภาคสาธารณะต่อไป

Seminar “URBAN PROTECTED AREAS & RECREATION : CHALLENGES & EUROPEAN PERSPECTIVES”

เมื่อวันอังคารที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2564 สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับหลักสูตร Environment, Development and Sustainability (EDS) The Research Group Urban and Landscape Ecology and University of Salzburg Society for Urban Ecology (SURE), Salzburg จัดงานสัมมนา “UNBAN PROTECTED AREAS & RECREATION : CHALLENGES & EUROPEAN PERSPECTIVES” เป็นการบรรยายโดย Professor Dr. Jurgen Breuste ผู้เชี่ยวชาญด้านนิเวศวิทยาเมืองที่มีประสบการณ์ศึกษาวิจัยหลายเมืองในยุโรป การมีพื้นที่สวนสาธารณะ หรือพื้นที่ที่รกร้างว่างเปล่าที่ยังเป็นธรรมชาติ ถือเป็นส่วนหนึ่งของ “Green infrastructure” ของเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมนุษย์ นโยบายการพัฒนาที่บูรณาการระหว่างภาคส่วนต่างๆ และระดับต่างๆ จะทำให้พื้นที่สีเขียวนี้เป็นประโยชน์ไม่เฉพาะในแง่บริการด้านระบบนิเวศเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่นันทนาการ พักผ่อนหย่อนใจ เป็นสวนผักคนเมือง แต่พื้นที่เหล่านี้ รวมทั้ง “Blue infrastructure” ที่เป็นแม่น้ำ คลอง หรือพื้นที่ชุ่มน้ำ ก็เผชิญกับความท้าทายหลายอย่าง ทั้งแรงกดดันจากเมืองและมาตรการเชิงโครงสร้าง “Structural measures” เพื่อการบรรเทาภัยพิบัติเช่นอุทกภัย โดยประเด็นที่สำคัญสำหรับเมืองใหญ่ในประเทศไทยคือพื้นที่สีเขียว และพื้นที่สาธารณะที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ สถานการณ์ระบาดของไวรัสโควิดทำให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาเรื่องนี้ โดยการส่งเสริมให้มีพื้นที่สาธารณะที่เปิดโล่งและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับอนาคตร่วมกันของผู้คนในเมือง

เล่าแจ้งแถลงข่าว : เป็นเอกสารสถาบันวิจัยสังคม เพื่อบอกเล่าข่าวสารและกิจกรรมความเคลื่อนไหวของชาวสถาบันฯ และหากต้องการซื้อหนังสือหรือแจ้งข่าวสารต่างๆ สามารถส่งมาได้ที่ Nathapatsorn_k@hotmail.com คณะผู้จัดทำยินดีเป็นอย่างยิ่ง

ที่ปรึกษา : คณะผู้บริหารสถาบันวิจัยสังคม

คณะทำงาน : นางปาริชาติ ชิดนุกูล นายชานนท์ ปัญญาพงศ์ณรงค์ และ นางสาวณัฐวิมลสร กรอกกลาง

Website: <http://www.cusri.chula.ac.th> Facebook: <https://www.facebook.com/chula.cusri> โทรศัพท์: 0 2218 7398, 0 2218 7385 โทรสาร: 0 215 5523